

انہیں دلہا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ
وَحُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ،

حجّت حیّ

یکی از اعتقادات بسیار مهم در باب امامت، وجود حجّت حیّ، در هر زمان است. این مهم، در بیانات پیامبر خدا ﷺ و ائمه هدی علیهم السلام آمده است. چنانچه حضرت امام صادق نقل می‌کند که: جناب جبرئیل بر حضرت رسول اکرم نازل شد و از جانب خدای متعال پیامی برای آن حضرت آورد. خداوند در آن پیام، پیامبر را مخاطب ساخته و فرموده بود:

ای محمد! من، زمین را هیچ‌گاه بدون وجود دانشمندی که راه اطاعت مرا بداند و به هدایت من آگاه باشد، نمی‌گذارم. وجود این دانشمند، در فاصله رحلت یک پیامبر و بعثت پیامبر دیگر، موجب نجات مردم می‌شود.

من، ابلیس را رها نمی‌کنم تا به گمراه کردن مردم پردازد، بی آن‌که حجّتی در زمین داشته باشم تا مردم را به سوی من دعوت کند؛ همان حجّتی که ایشان را به راه راست هدایت کند و به امر دین آگاه باشد.

حکم و فرمان من چنان جاری گشته است که برای هر گروهی هدایتگری باشد، که به وسیله او نیک بختان را راهبر باشم و

و بر تیره‌بختان، حجت را تمام کنم.^۱

در روایت دیگری آمده است که جناب ابوبصیر - که یکی از یاران دانشمند و وارسته حضرت صادق است - از آن جناب درباره این آیه شریفه پرسید که خداوند خطاب به پیامبر می‌فرماید:

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ.

ای پیامبر تو فقط بیم دهنده هستی و البته برای هر گروهی هدایت کننده‌ای هم هست.

امام علی‌علیه السلام فرمود:

پیدا است که رسول‌الله منذر است و «هادی» حضرت علی‌علیه السلام است.

آن‌گاه امام صادق‌علیه السلام از ابوبصیر پرسید:

آیا امروز، از ما، کسی را به عنوان «هادی» می‌شناسی؟

ابوبصیر پاسخ داد:

آری فدایت شوم! در میان شما [از حضرت علی‌علیه السلام به بعد] پیوسته یکی پس از دیگری، هدایتگری آمده است تا این مأموریت هدایت به حضرت شما رسیده است.

امام صادق‌علیه السلام که درستی عقیده ابوبصیر را شنید، فرمود:

خداوند ترا مشمول رحمت خویش فرماید. مطلب همان است که تو گفتی. اگر بنا بود آیه‌ای درباره کسی نازل شود و پس از مرگ آن شخص، آیه شریفه هم از میان برود و به نوعی بمیرد، دیگر از قرآن چیزی نمی‌ماند و کل قرآن از میان می‌رفت. اما قرآن جاودانه، زنده و پاینده است. هم درباره

افراد حاضر جریان دارد و هم درباره گذشتگان جاری و ساری است.^۱

با این استدلال استوار، امام صادق علیه السلام اثبات فرموده است که: نه تنها حضرت علی علیه السلام، در روزگار خود هادی بوده است، بلکه در هر زمان و دورانی نیز، یکی از ائمه، هادی امت هستند لذا معنای آیه قرآن همچنان باقی و برقرار است. ابو یعفر - که یکی دیگر از اصحاب امام صادق علیه السلام است - نقل می کند که آن حضرت فرمود:

كَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَالِمٌ هَذِهِ الْأُمَّةِ، وَالْعِلْمُ يُتَوَارَثُ وَ
لَيْسَ يَمْضِي مِمَّنْ أَحَدٌ حَتَّى يَرَى مِنْ وُلْدِهِ مَنْ يَعْلَمُ عِلْمَهُ
وَ لَا تَبْقَى الْأَرْضُ يَوْمًا بِغَيْرِ إِمَامٍ مِمَّنْ تَفَزَعُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ.^۲

علی بن ابی طالب علیه السلام عالم این امت بود و علم همچنان به ارث [به امام دیگر] می رسد؛ هیچ یک از ما [ائمه] نیست که از دنیا برود، جز آن که علمی را که از امام پیشین به ارث برده است، در فرزند خویش [امام بعدی] ملاحظه کند، که او هم دارای همان علم می باشد. و البته زمین، یک روز هم بدون امامی از ما، خالی نمی ماند؛ امامی که امت اسلام در گرفتاریهای فکری و روحی به او مراجعه کنند.

این موضوع از منظر شیعه چنان مهم و روشن و اثبات شده بود که وقتی عده ای از شیعیان، درباره امامت حضرت امام حسن عسکری علیه السلام دچار شک و تردید می شوند، با استدلال امام علیه السلام به

۱- بحار الانور، ج ۲۳، ص ۴.

۲- بحار ج ۲۳ ص ۵۳.

همین موضوع، تردید آنان برطرف می‌شود. امام علیه السلام در نامه‌ای به یکی از اصحاب می‌نویسد:

این گروه، درباره پدران من، به اندازه‌ای که در امامت من شک کردند، دچار تردید نشدند.

اگر اعتقاد شما آن است که امر امامت تا زمان معینی است، برای این شک و شبهه، جایی هست. اما اگر تا زمانی که امور دین خدا برقرار است، امر امامت نیز پیوسته و پایدار است، دیگر برای این تردید، جایی نیست.

هنگامی که آن گروه از شیعیان، که به دام این تردید افتاده بودند، نامه حضرت را خواندند، زن و مرد و پیر و جوان آنها، که بهره‌ای از فهم و دانش داشتند، به امامت امام حسن عسکری، اقرار و اعتراف کردند و وقتی احمد بن اسحاق این گزارش را به امام داد، حضرت فرمود:

أَمَا عَلِمْتُمْ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُوا مِنْ حُجَّةٍ؟
وَ أَنَا ذَاكَ الْحُجَّةُ^۱

مگر نمی‌دانستید که زمین از حجت خالی نمی‌ماند؟ من همان حجت هستم.

در راستای همان امر مهم هدایت امت، امام و حجت حی، عامل رفع اختلاف در میان مردم است. در گزارشی که هشام بن حکم درباره مناظره‌اش با یکی از مخالفان، به امام صادق عرض می‌کند، هشام می‌گوید به آن مرد مخالف گفتم:
خداوند اعضا و جوارح ترا، بی‌راهبر رها نکرده است و برای

۱- کمال‌الدین ص ۲۲۲. باب ۲۲، حدیث ۹ و ۱۰.

بدن تو یک مرکز فرماندهی قرار داده است تا آنچه را که درست است از آنچه که در آن شک و تردید داری، به تو بنمایاند. اما چنان می‌پنداری همان خداوند حکیم، این مردم را، در حیرت و شک و سرگشتگی و اختلاف رها می‌کند و امام و پیشوائی برای ایشان قرار نمی‌دهد تا در هنگامه حیرت و تردید، به او مراجعه کنند؟^۱

هشام در مناظره دیگری در محضر امام صادق، با یک مرد داشمند از اهل شام، به او می‌گوید:

به من بگو، آیا خدای تو نسبت به آفریدگان خویش داناتر و دلسوزتر است یا آفریدگان، نسبت به خودشان؟

مرد شامی پاسخ می‌دهد: البته خداوند.

هشام می‌پرسد: خداوند درباره دلسوزی و توجهش نسبت به

دین مردم، چه اقدامی فرموده است؟

مرد پاسخ می‌دهد: آنان را مکلف ساخته است و برای انجام این

تکلیف حجت و دلیلی برپا داشته است.

هشام دوباره می‌پرسد: دلیل و راهنمایی که خداوند برای مردم

منصوب فرموده است کدام است؟

مرد می‌گوید: رسول خدا همان حجت و دلیل و راهنمای مردم

بسوی خداست.

هشام دوباره می‌پرسد: پس از پیامبر، چه کسی چنین نقشی را به

عهده دارد؟

مرد شامی پاسخ می‌دهد: کتاب خدا [قرآن] و سنت رسول الله.

هشام این بار سؤال می‌کند: آیا امروز هم، کتاب و سنت در حل

۱- کافی ج ۱، ص ۱۶۹. کتاب الحجّة باب الاضطرار الی الحجّة.

اختلاف میان من و تو سودمند می‌افتد تا پراکندگی ما را از میان بردارد و یکپارچگی و همدلی ایجاد کند؟
مرد شامی می‌گوید: آری؛ می‌تواند.

هشام این بار با شگفتی و حیرت آمیخته به سرزنش می‌گوید: پس از چه روست که من و تو، هم اینک با هم اختلاف داریم، تا آنجا که از شام برای ابراز مخالفت با ما به اینجا آمده‌ای، با این پندار که رأی و اندیشه هرکس راه درست دین است؟ در حالی که تو خود اقرار داری به اینکه دو رأی مختلف بر یک قول واحد، جمع نمی‌گردد و هرکس پیرو رأی خود می‌گردد و دوباره اختلاف پدید می‌آید!
حضرت امام باقر علیه السلام به واسطه پدران گرامی‌اش، از رسول اکرم نقل می‌کند که فرمود:

فِي كُلِّ خَلْفٍ مِنْ أُمَّتِي عَدْلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي
يَنْفِي عَنْ هَذَا الدِّينِ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ، وَاتِّحَالَ الْمُبْطِلِينَ، وَ
تَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ.
وَإِنْ أَيْمَنَ كُمْ قَادَتُكُمْ إِلَى اللَّهِ. فَانظُرُوا بِمَنْ تَقْتَدُونَ فِي دِينِكُمْ
وَ صَلَاتِكُمْ.^۲

در هر نسلی از امت من پیشوای عادل از اهل بیت من خواهد بود که تحریف زیاده‌گویان و نسبت ناروای باطل‌گرایان و تأویل جاهلان را در دین، نفی می‌کند و برطرف می‌سازد. براستی که امامان شما قاتدان و رهبران شما از جانب خداوندند. بنگرید در دین و نمازتان از چه کسی پیروی می‌کنید.

۱- احتجاج طبرسی ج ۲ ص ۳۳۶، چاپ اعلمی.

۲- کمال‌الدین ص ۲۲۱ باب ۲۲ حدیث ۷.

نقش دیگر حجت خدا در روی زمین همان است که امام باقر علیه السلام فرموده است:

إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَبْقَى إِلَّا وَ مَنَا فِيهَا مَنْ يَعْرِفُ الْحَقَّ.
فَإِذَا زَادَ النَّاسُ، قَالَ: قَدْ زَادُوا، وَإِذَا نَقَصُوا مِنْهُ، قَالَ: قَدْ نَقَصُوا
وَلَوْلَا أَنَّ ذَلِكَ كَذَلِكَ لَمْ يُعْرِفِ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ^۱.

زمین باقی و برقرار نمی ماند جز آن که کسی از ما اهل بیت در آن باشد که حق را می شناسد.

هنگامی که مردم چیزی به دین افزودند، آن امام آگاهی می دهد که به دین افزوده اند؛ اگر چیزی از آن بکاهند، می فرماید: از دین خدا کاستند. اگر این چنین نمی بود، حق از باطل شناخته نمی شد.

ضرورت وجود حجت خدا در روی زمین تا آنجاست که در هیچ شرایطی، زمین بدون حجت نمی ماند. ممکن است این حجت، ظاهر و آشکار باشد و ممکن است بنا به مصالحی، مستور و پنهان بماند. حضرت امام صادق به واسطه پدران بزرگوارش از حضرت زین العابدین علیه السلام نقل می کند که فرمود:

وَلَمْ تَخُلْ الْأَرْضُ مِنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ، مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ فِيهَا
ظَاهِرٌ مَشْهُورٌ، أَوْ غَائِبٌ مَسْتُورٌ
وَلَا تَخْلُوا إِلَيَّ أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ، مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ فِيهَا
وَلَوْلَا ذَلِكَ لَمْ يُعْبَدِ اللَّهُ^۲.

از آن هنگام که خداوند آدم را آفرید، زمین از حجت خدا

۱- بحار الانوار ج ۲۳ ص ۲۶.

۲- کمال الدین ص ۲۰۷ باب ۲۱ بخشی از حدیث ۲۲.

خالی نبوده است. خواه آن حجت آشکار و شناخته شده باشد یا پنهان و پوشیده.

و زمین - تا زمانی که ساعت قیامت برپا شود - از حجت خدا خالی نخواهد ماند و اگر جز این بود، خداوند عبادت نمی‌شد.

این مطلب مهم را حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام با تفصیل بیشتری بیان فرموده است:

آن حضرت در یک گفتگوی بسیار شیرین و شنیدنی، با کمیل بن زیاد، به او می‌فرماید که چون بسیاری از مردم شایستگی آنرا ندارند که حاملان دانش دین باشند، با مرگ عالمان راستین دین یعنی امامان معصوم، مرگ دانش نیز فرامی‌رسد. اما امام علیه السلام در پایان، نکته مهمی را یادآوری می‌کند که معلوم می‌گردد در بدترین شرایط، حجت خدا به عنوان حافظ دین وجود دارد. آن سخن دلگرم کننده این است:

اللَّهُمَّ بَلَى! لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ بِحُجَّةٍ.

بار الها آری! [بی‌تردید] زمین از کسی که با حجت و برهان، برای خدا به پا خیزد، خالی نمی‌ماند.

إِمَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا وَإِمَّا خَائِفًا مَعْمُورًا.

یا آن حجت ظاهر و مشهور است و یا ترسان و پنهان.

لِنَلَّا تَبْطُلَ حُجَجُ اللَّهِ وَبَيِّنَاتُهُ.

ضرورت وجود حجت از آن روست که مبدا حجت‌ها و بینات خداوندی باطل گردد.

وَ كَمْ ذَا وَ أَيْنَ؟

اولئك - و الله - الْأَقْلُونَ عَدَدًا وَ الْأَعْظَمُونَ عِنْدَ اللَّهِ قَدْرًا

آنان چند نفرند و کجایند؟ به خدا سوگند تعداد آنان کم است

و اما ارزش آنها نزد خداوند بسیار عظیم است.

يَحْفَظُ اللَّهُ بِهِمْ حُجَّجَهُ وَبَيِّنَاتِهِ

حَتَّى يُودِعُوها نُظْرَاءَهُمْ وَ يَزْرَعُوها فِي قُلُوبِ أَشْبَاهِهِمْ^۱

خداوند به وسیله آنان حجتهای [دین] و بینات [آئین] خود را

حفظ می‌کند تا آن‌که آن را نزد همگنان خویش به امانت

گذارند و بذر دانش را در دل همانندان خود بپاشند.

البته جالب آن است که این حجتهای الهی اگر هم پوشیده و پنهان

باشند، مردم از آنان بهره لازم را می‌برند. چنان‌چه وقتی این سؤال از

امام صادق می‌شود که: مردم از حجّت غایب پوشیده، چگونه

بهره‌مند می‌شوند؟ امام پاسخ می‌دهد:

كَمَا يَنْتَفِعُونَ بِالشَّمْسِ إِذَا سَتَرَهَا السَّحَابُ^۲.

همان‌گونه که از خورشید بهره‌مند می‌شوند، آنگاه که ابر آن را

می‌پوشاند.

حجّت‌های الهی، ویژگیهای دیگری هم دارند که به برخی از آنها،

در همان روایت امام صادق از حضرت امام سجاد علیه السلام، تصریح شده

است؛ سخن حضرت امام زین العابدین در این مورد چنین است:

نَحْنُ أئِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ

وَ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ

وَ سَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ

وَ قَادَةُ الْعُرَّاءِ الْمُحْجَلِينَ

وَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ

۱- حکمت ۱۳۹ نهج البلاغه بخش آخر.

۲- کمال‌الدین ص ۲۰۷ بخشی از حدیث ۲۲.

ما، پیشوای مسلمانان، حجت خدا بر عالمیان، آقای مؤمنان و راهبر بندگانی هستیم که بر اثر عبادت پیشانی آنها نورانی است و سرپرست مؤمنان می‌باشیم.

وَنَحْنُ أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ
كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ
وَنَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاءَ
أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ.
وَبِنَا يُمَسِّكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا
ما، امان اهل زمینیم؛

همان‌گونه که ستارگان امان اهل آسمانند.
ما آن کسانی که خداوند به واسطه‌شان، آسمان را، از این‌که بر زمین فرود آید نگه می‌دارد و این امر، با اذن و فرمان خدا انجام می‌گیرد.

هم چنین به واسطه‌ی ماست که خداوند، از این‌که زمین ساکنانش را فرورد، باز می‌دارد.

وَبِنَا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ
وَيُنَشِّرُ الرَّحْمَةَ
وَيُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ

و خداوند به واسطه‌ی ماست که باران فرو می‌فرستد و رحمت خویش را می‌پراکند و برکنهای زمین را خارج می‌کند.

در پایان دوباره امام علیه السلام تأکید می‌فرماید که:
وَلَوْلَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا، لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا.

اگر در زمین از ما امامان، کسی نباشد، زمین اهل خود را فرومی برد.

ای حجّت حی!

در این دوران، تنها تویی که رابط میان آسمان و زمین هستی.

در جستجوی توست که زمزمه می کنیم:

أَيْنَ بَابِ اللَّهِ الَّذِي مِنْهُ يُوتَى
أَيْنَ وَجْهِ اللَّهِ الَّذِي إِلَيْهِ يَتَوَجَّهُ الْأَوْلِيَاءُ
أَيْنَ السَّبَبِ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ
أَيْنَ صَاحِبِ يَوْمِ الْفَتْحِ وَ نَاشِرِ رَايَةِ الْهُدَى
أَيْنَ مُؤَلَّفِ شَمْلِ الصَّلَاحِ وَالرِّضَا!

کجاست آن «باب الله» که مردم از آن در، در اطاعت خدا درآیند؟

کجاست آن «وجه الله» که اولیای خدا به وسیله آن، به خدا

روی آورند؟

کجاست آن عزیزی که سبب پیوند میان آسمان و زمین است؟

کجاست آن صاحب روز پیروزی، همان که پرچم هدایت را

بر می افرازد؟

کجاست آن بزرگی که پراکندگی مردم را به خاطر صلاح آنان

و رضایت خداوند، به اتحاد و یکپارچگی تبدیل می فرماید؟

ای حجّت خدا!

در سلام و درود به توست که عرض می کنیم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ رَبَّانِي آيَاتِهِ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ وَ دَيَانَ دِينِهِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّهِ وَ نَاصِرَ حَقِّهِ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ دَلِيلَ ارَادَتِهِ^۱

سلام و درود بر تو، ای دعوت کننده بسوی خدا و ای دانای به آیات الهی!

سلام و درود بر تو، ای «باب الله»، و ای نگاهبان و حافظ دین خدا!
سلام و درود بر تو، ای خلیفه خدا در زمین و ای یاور و یاری دهندهی حق خدا!

سلام و درود بر تو، ای «حجة الله» و ای راهنمای خواست و اراده خداوند!

اینک پروردگارا! ای خدای مهربان! ای که به واسطه‌ی حجت خویش عذابها را از ما برطرف می‌فرمائی و نعمت بر ما نازل می‌کنی و دعاها و درخواستهای ما را به خاطر او اجابت می‌فرمائی. عاجزانه و با یک دنیا دعا و درخواست، دست نیاز به درگاه بی‌نیاز تو بر می‌داریم و از صمیم دل عرض می‌کنیم:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَرْزَاقَنَا بِهِ مَبْسُوطَةً
وَ هُمُومَنَا بِهِ مَكْفِيَةً
وَ حَوَائِجَنَا بِهِ مَقْضِيَةً^۲

خدایا! به برکت امام زمان:

رزق و روزی ما را گشاده و فراوان بگردان.

غم و اندوه، از دل ما بزدای،

حاجت‌های ما را برآورده بفرما.

۱- زیارت آل یاسین.

۲- بخش پایانی دعای ندبه.

أَشْهَدُ أَنَّ بَوْلَايَتِكَ
تُقْبَلُ الْأَعْمَالُ
وَتُرَكِّي الْأَفْعَالُ

دژ استوار

نخست بنگرید این حدیث شریف را:

ابن عباس از رسول خدا ﷺ نقل می‌کند که آن حضرت فرمود:
سوگند به خداوندی که مرا به حق، به عنوان بشارت‌دهنده
برانگیخت - این بشارت را بدهم که - خداوند هرگز
یکتاپرستان را به آتش دوزخ نمی‌سوزاند. [و به علاوه] به
راستی چنان است که اهل توحید، روز قیامت گناهکاران را
شفاعت می‌کنند و شفاعت آنان پذیرفته می‌شود.

پس از این بشارت، رسول خدا ﷺ فرمود:

چون روز قیامت فرا رسد، خداوند [پس از محاسبه اعمال] به
گروهی که در دنیا مرتکب اعمال زشتی شده بودند، دستور
می‌دهد تا به آتش درآیند. آن بندگان گنهکار و سیه‌روی، با
شرمندگی بسیار عرض می‌کنند:

خدایا! چگونه ما را به آتش در می‌اندازی در حالی که در دنیا
تو را به یکتایی و یگانگی می‌شناختیم؟
چگونه این زبان‌های ما را به آتش می‌سوزانی، حال آن که در

دنيا، با همين زبان، به يگانگي تو شهادت مي‌داديم؟
 چگونه اين دلها را عذاب مي‌کني، حال آن که همين دلهاي ما،
 با کلمه لااله الاالله، پيوند خورده بود؟
 يا، اين چهره‌هاي ما را چگونه با آتش مي‌سوزاني در حالي که
 آن را، براي بندگي تو، به خاک مذلت سائيده‌ايم؟
 و اين دستها را که براي دعا و درخواست به درگاه کبريائي تو
 بلند کرده‌ايم، چگونه به آتش مي‌سوزاني؟
 در اين هنگام خداوند به آن بندگان گناهکار مي‌فرمايد:
 بندگان من! شما در دنيا مرتکب اعمال بد شديد، از اينرو
 جزاي شما آتش جهنم است.
 آنان مي‌گويند:

پروردگارا! عفو و بخشش تو بزرگتر است يا خطاهای ما؟
 و خداوند - تبارک و تعالی - مي‌فرمايد: البته عفو و بخشش
 من.

آنان دوباره عاجزانه عرض مي‌کنند:
 بارالها! رحمت تو وسيع‌تر و پهناورتر است يا گناهان ما؟
 و خداوند - عزوجل - مي‌فرمايد: البته رحمت من.
 آن بندگان روسياه دوباره مي‌گويند:
 اي خداوند! اقرار ما به توحيد و يگانگي تو بزرگتر است يا
 گناهان ما؟

و خداوند تعالی مي‌فرمايد: البته اقرار و اعتراف شما به
 يگانگي من بسي بزرگتر و مهم‌تر است.
 و آن بندگان، اميدوارانه عرض مي‌کنند:

ای خداوندگار! پس عفو و رحمت تو، که همه چیز را فراگرفته است، ما را هم در بر بگیرد!
 در این هنگام خداوند جلّ جلاله می‌فرماید:
 فرشتگان من! به عزّت و جلالم سوگند، من مخلوقی محبوب‌تر از کسانی که به توحید و یگانگی من اقرار می‌کنند و نیز معترفند که معبودی جز من نیست، نیافریده‌ام. و شایسته من است که یکتاپرستان را به آتش در نیندازم، اینک این بندگان موحد مرا به بهشت داخل کنید!^۱

اینک بشنوید این حدیث را:

حضرت ثامن الحجج، امام ابوالحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام در سفر طولانی و اجباری به مرو، در شهر نیشابور - که در آن روزگار شهری بزرگ و مهم بود - توقف کوتاهی داشت. هنگامی که آن حضرت نیشابور را به مقصد مرو ترک می‌کرد، بزرگان علم حدیث و دانشوران دین، از ایشان تقاضا کردند تا آنان را از دریای بی‌کران دانش خود بی‌بهره نگذارد و حدیثی برای آنها نقل کند. آن حضرت هم، در حالی که قصد حرکت داشت، حدیثی برای آنها نقل کرد که به حدیث «سلسله الذهب»، یعنی «زنجیره زرین» مشهور است. این نام‌گذاری را از آن رو گفته‌اند که تمامی راویان این حدیث، پاکان و معصومانی هستند که موجب می‌گردند تا سند حدیث چنان اعتبار و وثاقتی بیابد که به «سلسله الذهب» نامور گردد.
 امام رضا علیه السلام فرمود:

از پدرم حضرت موسی بن جعفر شنیدم که فرمود:
 از پدرم حضرت جعفر بن محمد شنیدم که فرمود:
 از پدرم حضرت محمد بن علی شنیدم که فرمود:
 از پدرم حضرت علی بن الحسین شنیدم که فرمود:
 از پدرم حضرت حسین بن علی شنیدم که فرمود:
 از پدرم علی بن ابی طالب شنیدم که فرمود:
 از حضرت رسول اکرم شنیدم که فرمود:
 از خداوند عزوجل شنیدم که فرمود:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي

فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي.^۱

سخن لا اله الا الله، دژ من است. هرکس وارد این دژ شود از عذاب من در امان خواهد بود.

امام رضا این را فرمود و در آخرین لحظات حرکت کاروان، این عبارت را افزود:

بِشُرُوطِهَا وَأَنَا مِنْ شُرُوطِهَا.^۲

البته این دژ بودن لا اله الا الله شرایطی دارد که از جمله آن شرایط، من هستم.

یعنی لا اله الا الله در صورتی دژ استوار خداست که قرین و همراه با مسأله ولایت باشد. از همین رو در حدیث دیگری از امام رضا با همین زنجیره زرین و آسمانی داریم که خداوند فرمود:

وَلَايَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ حِصْنِي

۱- عیون اخبار الرضا ج ۲ ص ۱۴۴.

۲- همان، ص ۱۴۵.

فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي آمِنَ مِنْ عَذَابِي.^۱

ولایت علی بن ابی طالب دژ استوار من است. هرکس که در این دژ درآید از عذاب من در امان می ماند.

نقل دیگری از این حدیث بسیار شریف و متقن و استوار، با همان سلسله سند سدید و پایدار، این است که خداوند فرمود:

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي.

عبادی فاعبدونی.

وَلْيَعْلَمْ مَنْ لَقِيَ مِنكُمْ بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ - مُخْلِصًا بِهَا -

دَخَلَ حِصْنِي.

وَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي آمِنَ عَذَابِي.

منم الله! معبودی جز من نیست. یگانه ام و یکتا. ای بندگانم مرا بپرستید. و هر یک از شما باید بدانند اگر کسی در [قیامت] مرا همراه با شهادت «لا اله الا الله» ملاقات کند و این شهادت و گواهی او خالصانه و پاک باشد، داخل در دژ من می شود و هرکس هم در دژ من داخل شود از عذاب من در امان می ماند.

حاضران از امام رضا پرسیدند: ای پسر پیامبر! اخلاص در شهادت به یگانگی خداوند چیست؟ و آن حضرت فرمود:

طَاعَةَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ وَلايَةَ اَهْلِ بَيْتِهِ.^۲

آن اخلاص در شهادت، فرمانبرداری از خدا و رسول خدا و پذیرفتن ولایت اهل بیت پیامبر می باشد.

ولایت، روح توحید است و توحید منهای ولایت، توحید

۱- همان، ص ۱۴۶.

۲- بحار الانوار ج ۳ ص ۱۴.

نیست. کمال دین و تمام نعمت، به ولایت است.^۱
در دژ ولایت است که توحید مصون می ماند و در سایه توحید
است که ولایت معنا می دهد. این دو، از یکدیگر جدا نیستند.
عبادت و بندگی تا با ولایت همراه نباشد، مورد پذیرش درگاه
حضرت احدیت نیست.

اینها همه، از آن روست تا عمق عبودیت و بندگی خداوند،
روشن گردد. گنه و ژرفای بندگی خدا، که همان تسلیم و سرسپاری
است، با ولایت آشکار می شود که همان معنای تسلیم را می دهد.
برای همین امام صادق علیه السلام فرموده است:

وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ إِبْلِيسَ سَجَدَ لِلَّهِ بَعْدَ الْمَعْصِيَةِ وَالتَّكْبُرِ، عُمَرُ الدُّنْيَا،
مَا نَفَعَهُ ذَلِكَ وَلَا قَبْلَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مَا لَمْ يَسْجُدْ لِأَدَمَ كَمَا أَمَرَهُ
اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَسْجُدَ لَهُ.

به خدا سوگند، اگر ابلیس پس از آن که از فرمان خداوند در
سجده به حضرت آدم سرپیچی کرد و پس از تکبری که ورزید،
به اندازه عمر دنیا خدا را سجده می کرد، تا حضرت آدم را
سجده نمی کرد، سودی به حال او نمی داشت و خداوند از او،
آن سجده طولانی را نمی پذیرفت.

چون ابلیس چنین درخواستی کرد و گفت:

پروردگارا! مرا از سجده به آدم معذور دار و در برابر، من تو
را عبادتی می کنم که هیچ ملک مقرب و نبی مرسل، تو را

۱- پس از اعلام ولایت حضرت علی علیه السلام، در روز غدیر، این آیه شریفه نازل شد:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا - مانده / ۳-

هم امروز دین شما را کامل کردم و نعمتم را بر شما تمام نمودم و راضی شدم که اسلام دین شما باشد.

چنان عبادتی نخواهد کرد.

خداوند در پاسخ به او فرمود:

من نیازی به عبادت تو ندارم. من می‌خواهم آن‌گونه که خود

می‌خواهم عبادت شوم نه آن‌گونه که تو می‌خواهی.^۱

امام صادق ع در ادامه بیانات پیشین خود، فرمود:

كَذَلِكَ هَذِهِ الْأُمَّةُ الْعَاصِيَةُ الْمَفْتُونَةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَبَعْدَ تَرْكِهِمُ الْأَمَامَ الَّذِي نَصَبَهُ نَبِيُّهُمْ وَأَلَّاهُ وَوَسَّاهُ لَهُمْ.

فَلَنْ يَقْبَلَ اللَّهُ لَهُمْ عَمَلًا وَلَنْ يَرْفَعَ لَهُمْ حَسَنَةً حَتَّى يَأْتُوا اللَّهَ

مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ

وَيَتَوَلَّوْا الْأَمَامَ الَّذِي أَمَرُوا بِوِلَايَتِهِ، وَيَدْخُلُوا مِنَ الْبَابِ الَّذِي

فَتَحَهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ لَهُمْ.^۲

و این امت سرکش و گناهکار، همان حال ابلیس را دارد. که

پس از پیامبر، و پس از ترک کردن امامی که پیامبر برای آنان

منصوب فرموده بود، به فتنه افتادند.

خداوند هرگز عملی را از ایشان نمی‌پذیرد و هیچ‌گاه هیچ

حسنة‌ای را از آنان بالا نمی‌برد، تا آن‌که آن‌گونه که خداوند به

آنان دستور داده است فرمان خدا را ببرند و ولایت امامی را

که به ولایت او دستور یافته‌اند، گردن نهند و از دری که خدا و

رسول برای ایشان گشوده‌اند، وارد شوند.

در سخنی دیگر، امام باقر ع می‌فرماید:

أَمَا، لَوْ أَنَّ رَجُلًا قَامَ لَيْلَهُ وَصَامَ نَهَارَهُ،

۱- بحار الانوار ج ۱۱ ص ۱۴۱ از تفسیر قمی.

۲- روضه کافی / ۱۷۴.

و تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَالِهِ، وَ حَجَّ جَمِيعَ دَهْرِهِ وَ لَمْ يَعْرِفْ وَايَةَ
وَلِيِّ اللَّهِ فَيُؤَالِيَهُ

وَ يَكُونُ جَمِيعَ اَعْمَالِهِ بِدِلَالَتِهِ اِلَيْهِ،

مَا كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ حَقٌّ فِي ثَوَابِهِ وَ لَا كَانَ مِنْ اَهْلِ الْاِيْمَانِ!'

آگاه باشید! اگر کسی شبها را به نماز بایستد و روزها را روزه
بدارد و هرچه دارد در راه خدا صدقه بدهد و همه ساله، آن
هم در تمام عمر، حج گزارد و همه را، در حالی انجام دهد که
ولئی خدا را نشناسد، تا از او پیروی کند و تمامی اعمالی را که
انجام می دهد و راهی را که به سوی خدا می رود، به دلالت و
راهنمائی ولئی خدا نباشد، حقی در برابر خدا ندارد که به او
پاداش دهد و چنین کسی از اهل ایمان هم محسوب نمی شود.

آنچه که امام علیه السلام فرموده است، به بیانی دیگر در این بخش از

زیارت جامعه کبیره آمده است:

بَابِي اَنْتُمْ وَ اُمِّي وَ نَفْسِي!

بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا

وَ اَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا

پدر و مادرم، فدای شما باد! جانم به قربانتان!

با سرسپاری به آستان ولایت شماست که خداوند:

نشانه های روشن دین را به ما می آموزد

و دنیای تیره و تباه ما را اصلاح می کند.

وَ بِمُؤَالَاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ

وَ عَظُمَتِ النُّعْمَةُ

وَ اتَّخَذَتِ الْفُرْقَةَ

با سرسپاری به آستان ولایت شماس است که:
کلمه [توحید] تمام و کامل می شود
نعمت [دین] عظیم و بزرگ می گردد
پراکندگی ها و پرخاشگری ها به هماهنگی و هم خوانی بدل
می شود.

وَ بِمُؤَالَاتِكُمْ تُقَبَلُ الطَّاعَةُ الْمُقْتَرَضَةُ

و فرمان بری های واجب دینی با پذیرش ولایت شما، پذیرفته
می شود.

خداوند به پیامبرش فرموده است که:

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ^۱

این دستور خداوند است، پس:

وَ لَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ

مودت و دوستی واجبی که قرآن به آن فرمان داده است، از آن
شماس است.

و باز خداوند می فرماید:

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ^۲

خداوند مؤمنان و دانشمندان را به درجات، بالا می برد.
دانشمندان راستین دین شمائید. ایمان با نام شما معنا می یابد.

بنابراین:

وَ لَكُمْ... الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ

۱- شوری / ۲۳.

۲- مجادله / ۱۱.

والاثرین مرتبه و منزلتی که خداوند برای مؤمنان و دانشمندان
قرار داده است، از آن شماس است.

و خداوند به پیامبرش فرموده است:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ.
عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا.^۱

و بخشی از شب را زنده بدار، و خدای را افزون، عبادت کن.
زود است که خدایت تو را به مقام پسندیده برانگیزد و
برساند.

و آن مقام محمود و پسندیده، همان مقام شفاعت است و شما
وارث مقامات پیامبرید، از این رو:

وَلَكُمْ... الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ
وَالْمَكَانُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ
وَالجَاهُ الْعَظِيمُ وَالشَّانُ الْكَبِيرُ
وَالشَّفَاعَةُ الْمَقْبُولَةُ.^۲

«مقام محمود» که خداوند بشارت آن را به پیامبرش داده
است، پس از او، از آن شماس است؛ این شما هستید که نزد
پروردگار جایگاه ویژه و معینی دارید. بزرگی قدر و منزلت،
شان و مرتبتی عظیم و شفاعت مورد قبول نزد خداوند، همگی
از آن شماس است.

۱- اسراء / ۷۹.

۲- بخشی از زیارت جامعه کبیره.

اینک ای ولی زمان!

ای که همه نمازها و روزه‌ها، تنها با ولایت تو معنا می‌دهد؛
ای که همه حج‌ها و تلاشهای دینی، با ولایت تو مقبول می‌افتد؛
خدا را به شهادت می‌طلبیم و می‌گوئیم:

أَشْهَدُ أَنْ بَوْلَايَتِكَ
تُقْبَلُ الْأَعْمَالُ
و تَزَكَّى الْأَفْعَالُ
و تُضَاعَفُ الْحَسَنَاتُ
و تُمَحَى السَّيِّئَاتُ

شهادت می‌دهم که با ولایت تو، اعمال دینی پذیرفته می‌شود.
این تویی که با ولایت تو کارها پاکیزه می‌گردد.
نکوئی‌ها، با ولایت تو چندین برابر فزونی می‌یابد.
و با ولایت توست که بدی‌ها محو و نابود می‌گردد.
آری چنان است که:

فَمَنْ جَاءَ بِوِلَايَتِكَ، وَاعْتَرَفَ بِإِمَامَتِكَ؛
قُبِلَتْ أَعْمَالُهُ
و صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ
و تَضَاعَفَتْ حَسَنَاتُهُ
و مُحِيَتْ سَيِّئَاتُهُ

هرکس ولایت تو را به درگاه خداوند عرضه بدارد و به امامت
و راهبری تو، اعتراف کند، البته اعمال او پذیرفته و سخنانش
تصدیق می‌گردد و خوبی‌هایش دوچندان و بدی‌هایش محو
می‌شود.

یا صاحب الزمان! بی تردید:

وَمَنْ عَدَلَ عَنِ وِلَايَتِكَ
وَجَهَلَ مَعْرِفَتَكَ
وَاسْتَبَدَلَ بِكَ غَيْرَكَ
كَبَّهُ اللهُ عَلَى مَنْخَرِهِ فِي النَّارِ
وَلَمْ يَقْبَلِ اللهُ لَهُ عَمَلًا
وَلَمْ يَقُمْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزَنًا

هرکس از ولایت تو سر بتابد،

معرفت تو را جاهل گردد

و دیگری را به جایت بنشاند،

خداوند او را به صورت در آتش می افکند

و هیچ عملی را از او نمی پذیرد.

در روز قیامت نیز پر کاهی در ترازوی اعمال او نمی نهد.

خدایا!

با چنین اعتقادی است که از تو درخواست می کنیم و می گوئیم:

اجْعَلْ صَلَاتِنَا بِهِ مَقْبُولَةً
وَدُّنُوبَنَا بِهِ مَغْفُورَةً
وَدُعَائِنَا بِهِ مُسْتَجَابًا
به خاطر ولایت امام زمان:
نمازهای ما را بپذیر
و گناهان ما را بیامرز
و دعاهای ما را مستجاب فرما.

بَابِي أَنْتَ وَأُمِّي وَنَفْسِي
لَكَ الْوِقَاءُ وَالْحَمِي

عزیزتر از جان!

دو لشکر نابرابر، در برابر یکدیگر، صف کشیده بودند. کافران، سه هزار مرد جنگی داشتند، با تمام تجهیزات و مسلمانان هفتصد نفر بودند، با سلاحی اندک. هنوز جنگ شروع نشده بود. «ابودجانة» یکی از انصار، با تبختر بسیار، در برابر سپاه دشمن رژه می‌رفت. پیامبر چون او را دید، فرمود:

خداوند اینگونه راه رفتن کبرآمیز را دوست ندارد، مگر آن‌که در برابر دشمن کافر و به هنگام نبرد در راه خدا باشد.^۱

داستان جنگ احد را می‌دانید. وقتی مسلمانان، در آستانه پیروزی غافلگیر گشتند و از پشت مورد حمله قرار گرفتند، چون شایعه شهادت پیامبر را شنیدند، همگی گریختند و رسول خدا را تنها گذاشتند. فقط علی علیه السلام ماند و ابودجانة انصاری. در این هنگام رسول اکرم کلاه خود از سر برگرفت و فریاد کشید: مردم! من نمرده‌ام! من کشته نشده‌ام!

اما مردم، اعتنایی نمی‌کردند و می‌گریختند. پیامبر چون گریز آنان را دید، آماده شد تا به تنهایی در برابر آن همه لشکر بایستد. در

این هنگام چشمش به علی افتاد که یک تنه می جنگید و به تنها چیزی که فکر نمی کرد، گریختن بود. در جانبی دیگر، ابودجانه را هم دید که مردانه مبارزه می کند.

رسول خدا برای آن که از آسیب تیر دشمنان، که مثل باران فرو می ریخت، در امان بماند، پشت تخته سنگی سنگر گرفته بود و در همان حال با صدای بلند فرمود: ابودجانه! مردم گریختند. تو نیز به قوم خویش ملحق شو. اما من و علی چون یکی هستیم می مانیم. اگر من بمانم علی هم می ماند و اگر علی بماند من هم می مانم. اما تو، برو.

در این هنگام ابودجانه با ضربتی جانانه حریفی را از پای درآورد و دست از جنگ کشید و به سرعت خود را به رسول خدا رسانید و در حالی که نفس نفس می زد و خاک و خون و عرق چهره اش را پوشانده بود، در برابر پیامبر روی خاک نشست و گریست و گفت: هرگز یا رسول الله! با تو بیعت نکردیم که از جنگ بگریزیم. خداوند می فرماید:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ.^۱

آنان که با تو بیعت می کنند، برآستی که با خدا بیعت می کنند. پیامبر فرمود: دست خدا بالای دست آنان است. من بیعتم را از گردن تو برداشتم.

ابودجانه گفت: یا رسول الله اگر تو را تنها بگذارم و بگریزم، زنان پرده نشین انصار خواهند گفت که من ناجوانمردی کردم و پیامبر خدا را تنها گذاشتم و جانم را به جان او ترجیح دادم. نه، یا رسول الله!

من هرگز چنین نخواهم کرد. زندگی پس از تو، چه ارزشی دارد؟ من می‌مانم. کجا بروم؟ به نزد همسرم؟ او نیز به زودی خواهد مرد. به نزد فرزندانم؟ آنها نیز می‌میرند. به خانه‌ام بروم که خراب خواهد شد؟ یا به سوی ثروتی که فنا می‌پذیرد؟ یا به سوی اجلی بگریزم که نزدیک است و گریبانم را به هر حال می‌گیرد؟

رسول خدا چون این حالِ خوش ابودجانه را دید، دلش به رحم آمد و اجازه داد تا او بماند و او هم مثل پرنده‌ای تیزپراز جابرجست و به مصاف دشمن رفت و آنقدر جنگید تا از شدت جراحات وارده، بر زمین افتاد. او در یک سو می‌جنگید و علی علیه السلام در سوئی دیگر و هر دو در دفاع از رسول خدا. وقتی ابودجانه بر زمین افتاد، علی به سرعت بر سر بالین آن جوانمرد حاضر شد و او را به دوش گرفت و به نزد پیامبر آورد. ابودجانه که سر و رویش خونین بود، به زحمت چشم گشود و با نگاهی پراز عشق و محبت به چهره غمناک پیامبر چشم دوخت و گفت:

یا رسول الله! آیا به بیعتی که با تو داشتم، وفادار ماندم؟
پیامبر مهربانانه فرمود: آری! و ابودجانه لبخندی زد و جان داد.^۱
رحمت و رضوان خداوند بر او باد!

پس از این مقدمه، بشنوید این مطلب مهم را:

خداوند خطاب به پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید تا به مردم بگوید که:
قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَ وَابْنَاؤُكُمْ وَ إِخْوَانُكُمْ وَ أَزْوَاجُكُمْ وَ
عَشِيرَتُكُمْ وَ أَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا، وَ تِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا، وَ
مَسَاكِينٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ جِهَادٍ فِى

۱- کافی، ج ۸، ص ۳۱۹، و بحار الانوار ج ۲۰، ص ۱۰۴.

سَبِيلِهِ، فَتَرَبَّصُوا، حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفَاسِقِينَ.^۱

اگر پدران و فرزندان و برادران و همسران و خویشاوندان شما و نیز ثروتی که اندوخته‌اید، تجارتی که از کساد و بی‌رواجی آن می‌ترسید، خانه‌هایی که به آنها دل بسته‌اید، نزد شما از خدا و رسول و جهاد در راه خدا محبوب‌تر است. پس منتظر باشید تا خداوند عذابش را بر شما فرود آورد. این چنین است که خداوند فاسقان را هدایت نمی‌کند.

از همین روست که پیامبر اکرم فرمود:

لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ، وَ أَهْلِي أَحَبَّ
إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَ عِزَّتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ عِزَّتِهِ، وَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ
مِنْ ذَاتِهِ.^۲

کسی که مرا بیش از خودش، خانواده مرا هم بیش از خانواده خودش و خاندان مرا بیشتر از خاندان خودش و هرچه را که به من منسوب و وابسته است، بیش از آنچه که به خودش منسوب است، دوست نداشته باشد، مؤمن نیست.

از همین رو، حضرت علی علیه السلام، فرزندان دیگرش را سپر بالای حسن و حسین علیهما السلام قرار می‌داد. چنانچه در جنگ جمل، پرچم جنگ را به دست محمدبن حنفیه سپرد و به او فرمود:

تَزُولُ الْجِبَالُ وَ لَا تَزُولُ، عَضُّ عَلَىٰ نَاجِدِكَ، أَعْرَ اللَّهُ
جُمَّجُمَّتَكَ، تَدْفِي الْأَرْضُ قَدَمَكَ وَ أَرْمَ بَبَصْرِكَ أَقْصَى الْقَوْمِ

۱- توبه / ۲۴.

۲- بحار الانوار ج ۲۷، ص ۷۶.

و غَضَّ بَصْرَكَ وَ اعْلَمَ أَنَّ النَّصْرَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ سَبْحَانَهُ.^۱
 کوهها هم [بر اثر شدت جنگ] از جای بجنبند و نابود شوند،
 تو استوار بمان. دندان [خشم و شجاعت] به هم بفشار. سرت
 را به خدا عاریت بده، قدم را چون میخ بر زمین بکوب و
 بایست. چشم به آخر لشکر بینداز و از سیاهی لشکر مترس و
 چشم از آنها پیوش. آگاه باش که پیروزی از جانب خداوند
 سبحان می‌باشد.

اما اجازه نمی‌داد حضرت حسن و حسین علیهما السلام در معرض خطر
 باشند. وقتی این نکته را به محمد بن حنفیه گفتند او پاسخی در خور
 و شایسته داد. گفت: حسن و حسین به منزله دو چشم پدرم هستند
 و من به منزله دست او. و آن جناب بوسیله دست، از دو چشم
 خویش مراقبت می‌کند.
 دلیل اصلی این مطلب را حضرت خود در جنگ صفین فرمود.
 آنگاه که دید حضرت حسن به سرعت به سوی میدان می‌تازد
 فرمود:

أَمْلِكُوا عَنِّي هَذَا الْغُلَامَ، لَا يَهْدُنِي فَأَنِّي أَنفَسُ بِهِدْنِ - يَعْنِي
 الْحَسْنَ وَالْحُسَيْنَ - عَلَى الْمَوْتِ لِئَلَّا يَنْقَطِعَ بِهِمَا نَسْلُ
 رَسُولِ اللَّهِ.^۲

این جوان را باز دارید که به میدان نرود و نگاهبانش باشید.
 مبادا که به او آسیبی برسد و پشت من بشکند. برآستی که من
 نسبت به این دو (یعنی حسن و حسین) برای مرگ بسیار بخیل

۱- نهج البلاغه، کلام ۱۱.

۲- نهج البلاغه، کلام ۲۰۷.

هستم. از آن رو که مبدا به آنها آسیبی برسد و نسل رسول الله منقطع شود.

به این ترتیب معلوم می‌گردد که علاقه حضرت علی به حسن و حسین علیهما السلام، از آن رو بود که آنان پسران پیامبر بودند و حاضر بود محمد بن حنفیه را - که پسر خودش بود - فدای فرزندان رسول خدا کند. ما نیز باید چنان باشیم. یعنی همان که در زیارات جامعه بارها و بارها خطاب به امامان و پیشوایان خویش عرض می‌کنیم:

بِأَبِي أُمَّتُمْ وَ أُمِّي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ أُسْرَتِي.^۱

پدر و مادرم فدای شما باد. خانواده و خاندانم و هر چه مال و ثروت دارم، همه فدای شما باد.

یا صاحب الزمان!

ما با تو بیعت کرده‌ایم و هر روز، صبح و شام، این بیعت را تجدید می‌کنیم. در دعای عهد، که عهد و پیمان روزانه ما با توست، با هزار امید و آرزو، چنین می‌گوئیم:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُجَدِّدُ لَهُ فِي صَبِيحَةِ يَوْمِي هَذَا وَ مَا عِشْتُ مِنْ
أَيَّامِي عَهْدًا وَ عَقْدًا وَ بَيْعَةً لَهُ فِي عُنُقِي لَا أَحُولُ عَنْهَا وَ لَا
أَزُولُ أَبَدًا.^۲

بارالها!

در این صبحگاه، و هر صبح و شام، عهد و پیمانی را که با صاحب الزمان دارم، بیعتی که از آن عزیز برگردن دارم، به یاد

۱ - بخشی از زیارت جامعه کبیره، مفاتیح الجنان.

۲ - مفاتیح الجنان، دعای عهد.

می آورم و دوباره با او بیعت می کنم، عهد وفاداری می بندم و پیمان پایداری و دوستی استوار می سازم.
 خدایا! تو شاهد باش که من هرگز از آن بیعت رو نمی گردانم، عهد نمی شکنم و پیمان پایمال نمی کنم.
 و اینک مولای من روی سخنم با توست:
 اگر بر آستان آقائی تو فرود نیایم، به کجا بروم؟ ای بهتر از جانم، تو را دوست دارم، جانم فدایت، مال و فرزندانم به قربان یک تار مویت، هر جمعه که دعای ندبه می خوانم به راستی و صادقانه، از صمیم دل می گویم:

بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي لَكَ الْوَقَاءُ وَ الْحِمَى

پدرم، مادرم، خودم، فدای تو گردیم. همگی بلاگردان تو باشیم.

یا صاحب الزمان!

خدا ترا پنهان کرده است اما خوب می دانی که یاد تو پیوسته در دلهای ما زنده است. از این رو می گوئیم:
 بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ مُعَيَّبٍ لَمْ يَخْلُ مِنَّا
 جانم به فدایت! ای پنهان حاضر!

مهدی جان!

نمی دانم کجائی. به ظاهر از ما دوری، اما نه، دل و درون ما جای توست، پس:

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَازِحٍ مَا نَزَحَ عَنَّا

فدایت شوم! ای که دوری و در میان مائی!

ای حجت حی!

هر زن و مرد مؤمنی مشتاق دیدار توست. آرزومند ظهور
توست و هرگاه ترا یاد کند، ناله فراق سر می دهد. تو همان گونه ای که
می گویم:

بِنَفْسِي أَنْتَ أُمِّيَّةٌ شَانِقِي يَتَمَنَّى
- مِنْ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ ذَكَرًا فَحْنَا -

جانم به قربانت! که مؤمنان آرزوی دیدار ترا دارند، و چون
ترا یاد کنند، از دوری ات می نالند.

سرور من!

تو، هم پیمان عزت و بزرگی هستی، سروری جز به تو برازنده
نیست، در عزت و بزرگی هیچ کسی را یارای برابری با تو نیست،
پس:

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ عَقِيدِ عَزٍّ لَا يُسَامِي

جانم به فدای تو! ای هم پیمان عزت، که از همه عزیزتری!

آقای من!

سیادت و سالاری تو اصیل و پایدار است. آن را از جدت رسول
خدا به ارث برده ای. از این رو زمزمه می کنم:

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ أَثِيلِ مَجْدٍ لَا يُجَازِي

من به قربان تو! ای که آقائی تو، استوار، پایدار و جاودانه و
بی همتا است.

مولای من!

همه پیامبران به آمدن تو بشارت داده‌اند. آنان در سختیها چشم امید به تو می‌دوختند. موعود همه امتها توئی؛ نعمت بزرگ خدا، توئی و من می‌گویم:

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ تِلَادِ نِعَمٍ لَا تُضَاهِي

فدای تو گردم، ای نعمت دیرینه‌ای که همتا و برابر نداری.

ای پسر پیامبر!

شرافت و بزرگی با نام تو، معنا می‌دهد. کیست که بتواند در شرف با تو مساوی باشد. پس:

بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ نَصِيفِ شَرَفٍ لَا يُسَاوِي^۱

قربان تو! ای قرین شرف که در شرافت بی‌نظیری!

ای پسر امام حسن عسکری!

در زیارت تو، در عرض ارادت به تو، در آستانه بوسی درگاه تو، چنین می‌گویم:

فَلَوْ تَطَاوَلَتِ الدُّهُورُ وَ تَمَادَتِ الْأَعْمَارُ (الْأَعْصَارُ)،

لَمْ أَزِدْ فَيْكَ إِلَّا يَقِينًا وَ لَكَ إِلَّا حُبًّا

وَ عَلَيْكَ إِلَّا مُتَّكِلًا وَ مُعْتَمِدًا

هر چه زمانه به درازا کشد، هر چه عمرها بگذرد، هر چه روزگار به پایان خویش نزدیک تر شود، یقین من به تو فزونی می‌یابد. ترا بیشتر از پیش دوست خواهم داشت و اعتماد و

۱- مفاتیح الجنان، بخشی از دعای ندبه.

پشت گرمی‌ام به تو، بیشتر می‌شود.

یا اب‌اصالح!

حال و هوای من همان است که می‌گویم:

و لظهورکِ إِلَّا مُتَوَقَّعًا و مُتَنَظِّرًا
و لِجِهَادِی بَیْنَ یَدَیْکَ مُتَرَقِّبًا
فَابْذُلْ نَفْسِی و مَالِی و وِلْدِی و أَهْلِی
و جَمِیعَ مَا حَوَّلَنِی رَبِّی

بَیْنَ یَدَیْکَ و التَّصَرُّفَ بَیْنَ أَمْرِکَ و نَهْیِکَ^۱

هر چه بشود، من، منتظر آمدن تو هستم. دیده به راه ظهور تو دوخته‌ام. در انتظار روزی که در رکاب تو، با دشمنان دین بجنگم، لحظه‌شماری می‌کنم. من آماده‌ام تا در آن روز، جانم، دارائی‌ام، فرزندان و خاندانم، هرچه دارم و هرچه که خدا به من ارزانی داشته است، همه را در برابر تو، به پایت بریزم. هرچه تو بفرمائی، آن کنم.

باز هم تأکید می‌کنم:

مَوْلَایَ! فَإِنِ أَدْرَکْتُ أَيْامَکَ الزَّاهِرَةَ،

و أَعْلَامَکَ الْبَاهِرَةَ، فَهَا أَنَاذًا!

عَبْدُکَ الْمُتَصَرِّفُ بَیْنَ أَمْرِکَ و نَهْیِکَ

أَرْجُو بِهِ الشَّهَادَةَ بَیْنَ یَدَیْکَ و الْفُوزَ لَدَیْکَ.^۲

۱- زیارت حضرت صاحب الامر.

۲- زیارت حضرت صاحب الامر.

مولای من!

اگر روزگار درخشان ظهور تو فرا رسد و نشانه‌های آشکار آن
پدیدار گردد و من زنده باشم و آن دوران را درک کنم، خواهم
گفت: این منم بنده‌ی تو! غلام حلقه بگوش تو! مطیع فرمان تو!
فرمانبردار بی‌چون و چرای تو!
یا صاحب الزمان، آرزومندم در ظهور تو و در رکاب تو، به
شهادت برسم و رستگار گردم.

اما مولای من:

فَإِنْ أَدْرَكْنِي الْمَوْتُ قَبْلَ ظَهْرِكَ،
فَأِنِّي أَتَوَسَّلُ بِكَ وَبِأَبَائِكَ الطَّاهِرِينَ، إِلَى اللَّهِ تَعَالَى
وَ أَسْأَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
وَ أَنْ يَجْعَلَ لِي كَرَّةً فِي ظَهْرِكَ وَ رَجْعَةً فِي أَيَّامِكَ
لِابْتِلَاجِ مَنْ طَاعَتِكَ مُرَادِي،
وَ أَشْفِي مَنْ أَعْدَاكَ فَوَادِي^۱

اگر پیش از قیام تو، مرگ به سراغم آمد، تو و پدران پاک تو
را، نزد خدای تعالی وسیله و واسطه قرار می‌دهم، و از او
درخواست می‌کنم تا بر محمد و آل محمد درود فرستد، و مرا
در ظهور تو، به دنیا بازگرداند، تا به مراد و خواسته خویش،
در اطاعت و فرمانبرداری از تو، برسم، و با کشتن کافران و
دشمنانت، دلم آرام بگیرد.

از همین روست که هر روز صبح، در دعای عهد، چنین آرزو

می‌کنیم:

۱- مفاتیح الجنان، زیارت حضرت صاحب الامر.

اللَّهُمَّ!

إِنْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْمَوْتُ - الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا
مَقْضِيًّا - فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِي، مُؤْتِرًا كَفَنِي، شَاهِرًا سَيْفِي،
مُجَرِّدًا فَنَاتِي، مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي، فِي الْحَاضِرِ وَالْبَادِي.

پروردگارا!

اگر میان من و ظهور حضرت مهدی علیه السلام مرگ، فاصله
انداخت - همان مرگی که حکم و فرمان تو بر آن رفته است
که حتماً گریبان همه را فرا گیرد - پس مرا از قبرم بیرون
بیاور، در حالی که کفنی به بر دارم و شمشیر از نیام برکشیده‌ام
و نیزه‌ام را آماده کرده‌ام، و در هر شهر و صحرا، دعوت کننده
[برای یاری او] را لبتیک می‌گویم.

خدایا!

تو را گواه می‌گیرم که در همه‌ی آنچه که گفتم، صادق بودم و به
راستی از تو می‌خواهم که مرا در زمره منتظران و دوستداران
حضرت مهدی علیه السلام قرار دهی و آنچه را که خواستم به من ارزانی
فرمائی.

الإمام:
الأنيس الرفيق
والوالد الشفيق